

erant Ecclesiastes et Canticum Canticorum, ut similitudinem librorum Salomonis, non solum librorum numero, sed etiam materia genere coeque-
ret. Alioquin sapientia Salomonis *παράδεισος*. Id est, omni virtute repleta, proprie sunt ejus Proverbia; sicque appellantur ab Irenaeo, Hegesippo, et aliis apud Euseb. lib. 4 Hist. c. 22. Et interius: *Hae duo volumina legit Ecclesia ad edificandam plebem*. Quocirca et a Latinis inscribitur Ecclesiasticus, tum ad imitationem simul et distinctionem libri Salomonis, qui Ecclesiastes dicitur, id est, concionator vel convocator et collector; ut enim ab eo distinguatur, Ecclesiasticus vocatur, non Ecclesiastes, esto etymon et significatum sit idem, vel penè idem; tum quia in Ecclesia legi solebat et solet, ut plebem per omnia, quae officii et virtutis sunt, erudiat. Audi Raban. lib. 5 de Universo, c. 5: «Dicitur est, ait, Ecclesiasticus, pro eo quod in medio caeteri populi, id est, coetum Ecclesia, fuerit habitus.» Et Hugo Cardin. hic: «Hic liber ait, apud Graecos *παράδεισος*, apud Hebraeos *Parabola*, apud Latinos *Ecclesiasticus* appellatur, eo quod Ecclesia sit utilis, sicut et *Ecclesiastes*.» Per hos enim duos libros maxime instruitur Ecclesia. Unde Ecclesiasticus dicitur, quasi ad Ecclesiam, id est, totum coetum fidelium, singulosque fideles pertinens, eorumque mores ad normam divinae legis et virtutis informans et efformans. Hinc Ecclesiasticus uberius virtutes singulas pertractat, et de singulis quas integras exhibet conciones: quae in re differunt a Proverbiis Salomonis, quae a cap. 10 ad finem libri sententias continent plane concisas et disparatas, ita ut una cum altera non cohaereat, sed singulae novum contineant argumentum. Utilior ergo est Ecclesiasticus Proverbiis, ac uberius meditando, sanctè vivendi, dicendi et concionandi materiam suppeditat.

Quocirca S. Apostoli in canone ult. Apost. dicunt et edicunt: *Ut adolescentes addiscant etiam sapientiam eruditè Sirach*. Sic et Clemens, Alexander, Calixtus, Fabianus, alique jam citati S. pontifices, citant et commendant dogmata Ecclesiastici. Pontianus saepe Epist. 4 citat Ecclesiasticum, et Epist. 2 totum caput Ecclesiastici 28, et magnam partem cap. 3 et 6 in eam epistolam conjecit. Fabianus, cum saepe citasset Ecclesiasticum in Epist. 1 et 2, in epistolam suam tertiam multa transtulit ex ejus, cap. 27. Lucius mutatus est ex Ecclesiastico bonam partem c. 10 et 11. Mutatus est et Stephanus totum cap. 15 Ecclesiastici in sua epist. 1, ut etiam Eutychianus grandem partem cap. 5 et 6. Adducunt demum testimonia ex Ecclesiastico Dionysius, cap. 7 Eccles. Hierarch., et cap. 8 de divinis Nom.; Ignatius, Epist. ad Heronem; Hieron., Epist. ad Minerium; et Alexand., Epist. ad Rusticum, ad Salvinam, ad Celantiam.

Tres libri sunt partes. Prima, cap. 1, continet encomium sapientiae, sive saepe ethices. Deinde a cap. 2 usque ad 24 subjungit Siracides ejus praecepta et dogmata de quibuslibet virtutibus. Secunda, c. 24, Siracides ipsam sapientiam se suaque praedicantem inducit, ac deinde ethica ejus documenta persequitur

usque ad cap. 42, v. 15. Tertia, a c. 42, v. 15, usque ad finem, continet harum virtutum et documentorum exempla. Unde, praemisso encomio Dei, Deique operum, librum concludit elogis patriarcharum, prophetarum, et principum illustrium veteris Testamenti. Porro inchoat sua praecepta, juxta seriem Decalogi. Incipit enim à timore et cultu Dei; inde cap. 3 progreditur ad honorem parentibus debitum; ac deinceps officia caeteris vel ex charitate, vel ex justitia praestanda prosequitur.

Accipe brevem singulorum ex ordine capitum synopsis, ut sententias de quilibet virtute statim reperias.

Synopsis capitum omnium Ecclesiastici.

- Cap. I. Agit de sapientiae origine.
Cap. II. De timore, et amore Dei; vers. 11, de tentatione, ejusque remediis, scilicet animi preparatione, humilitate, patientia, resignatione, spe, et amore Dei.
Cap. III. De honore parentum, v. 1; de humilitate, et mansuetudine, v. 19.
Cap. IV. De elemosynâ, v. 1 et seq.; de sapientia sanctorum, v. 12; de pudore malo, v. 24.
Cap. V. De detestatione peccati, et penitentia, v. 1 et seq.; de constantia et sinceritate, v. 10.
Cap. VI. De amicitia verâ, v. 1; de sapientia ardua, v. 18.
Cap. VII. De pietate, et officii debitis Deo, sacerdotibus, parentibus, filiis, amicis, potentibus, infirmis, afflictis, mortuis, quin et pecoribus.
Cap. VIII. De tranquillitate et concordia.
Cap. IX. De castitate, et vitando mulierum consortio, v. 1 et seq.; de vitandis amicis novis, potentibus, injustis, loquacibus, et temerariis, v. 14.
Cap. X. De prudentia principum et magistratum, v. 1 et seq.; de superbia, v. 18; de regentium virtutibus et vitis, v. 25.
Cap. XI. De modestia, v. 1; opes parari cultu Dei, v. 10.
Cap. XII. Beneficium praestandum esse justo, non impio, v. 1; de cavendis inimicis, v. 8.
Cap. XIII. De cavenda familiaritate potentium; amicitiam esse inter pares et similes.
Cap. XIV. De liberalitate et avaritia, ac vanitate stultorum avarorum, v. 1 et seq.; beatum esse sapientem, v. 22.
Cap. XV. Sapientia fructus, et qui eorum expertes.
Cap. XVI. Non esse letandum in filiis impiis, v. 1; de Dei vindicta in impiis, v. 7; de Dei sapientia in creatione et dispositione universi, v. 24.
Cap. XVII. De hominis creatione, et perfectione praesertim sapientiae, v. 1; de penitentia, et conversione ad Deum, v. 20.
Cap. XVIII. Laus magnalium, puta potentiae et misericordiae Dei, v. 1; de memoria divini judicii, v. 24.
Cap. XIX. De vino, meretricibus, ac moderamine linguae.

- Cap. XX. De linguae virtutibus et vitis, deque fatuis et imprudentibus.
Cap. XXI. De vitando peccato, v. 1; de stulti moribus et inmodestia, v. 14.
Cap. XXII. Stultus esse insupportabilis et incorrigibilis, v. 1; de vitis quae violant amicitiam, v. 25.
Cap. XXIII. Orat pro sapientia patris, v. 1; de juramento, aliisque linguae vitis, v. 7; de fornicatione, v. 24.
Cap. XXIV. Sapientiae encomium ab origine, officis, domo, pulchritudine, fructibus.
Cap. XXV. Tria, quae placent sapientiae; tria, quae displicent, v. 1; decem beatitudines, v. 9; de nequitia mulierem, v. 17.
Cap. XXVI. De muliere bonâ et malâ, puta sensatâ et insensatâ.
Cap. XXVII. De falsitate, fraude, aliisque linguae vitis, v. 1; de revelatione secreti, v. 17; de dolo et iis qui lapsu gaudent alieno, v. 25.
Cap. XXVIII. Recenset damna irae et vindictae, ac, v. 15, linguae duplicis, sive bilinguis.
Cap. XXIX. De mutuo dando, v. 1; de elemosynâ, v. 11; de fidejussione, v. 19; de miseria peregrinorum et hospitum, v. 28.
Cap. XXX. De filiorum castigatione, v. 1; de bono sanitatis, v. 14; de bono latitiae, et malo tristitiae, v. 21.
Cap. XXXI. De sollicitudine opum vitandâ, v. 1; de honestate et temperantia in mensâ servandâ, v. 12.
Cap. XXXII. Docet quid in mensâ faciet rector, juvenis, senex, v. 1; de Dei timore, et legis custodia, v. 18; de consilio et ratione ubique adhibendis, v. 24.
Cap. XXXIII. Docet Deum discrevisse bonos à malis, magnos ab abjectis, v. 8; ne quis ante mortem opes alius cedat, v. 20; de regimine servorum, v. 25.
Cap. XXXIV. De somniorum vanitate, v. 1; de utilitate tentationis, v. 9; de utilitate spei in Deum, v. 14; de fraudatione mercedis pauperum, v. 21.
Cap. XXXV. De virtute religionis et oblationum, v. 1; de efficaci orationis pauperum et afflictorum, v. 17.
Cap. XXXVI. Orat pro Judeis jam subditis Aegyptiis, v. 1; de diligendâ bonâ uxore, v. 25.
Cap. XXXVII. De amicis fictis, v. 1; quale, et cum quibus incedendum consilium, v. 7; de sapientia, v. 21; de frenandâ gula et concupiscentiâ, v. 50.
Cap. XXXVIII. De utilitate et usu medicinae, v. 1; infernum institui, v. 9; quid in morte amicorum faciendum, v. 16; de usu agriculturae, artis fabrilis, figurinae et similitum, v. 26.
Cap. XXXIX. Sapientiam acquiri oratione, lectione et studio, v. 1; laus Dei, ejusque potentiae, beneficentiae et vindictae, v. 16.
Cap. XL. De ærumnis hujus vitae ex peccato, v. 1; docet quae sint magis eligenda, per varias gradationes, v. 17; de fugiendâ inopia, v. 29.
Cap. XLI. Mors, quibus amara, quibus jucunda, v. 1; de filiis probrosis, ac curâ fame, v. 8.

- Cap. XLII. De quibus non erubescendum, v. 1; de filiâ custodiendâ, v. 10; laus sapientiae et omniscientiae Dei, v. 16.
Cap. XLIII. Laudat magnificentiam Dei ex pulchritudine caelorum, stellarum, iridis, nivis, grandinis, gelu, maris et insularum.
Cap. XLIV. Laudat patriarchas, et viros sapientes in genere, v. 1; laudat Henoch, Abraham, Isaac et Jacob, v. 16 et sequent.
Cap. XLV. Laus Moysis, Aaronis et Phinees.
Cap. XLVI. Laus Josue, Caleb, Judicum et Samuelis.
Cap. XLVII. Laus Nathan, Davidis et Salomonis.
Cap. XLVIII. Laus Eliae, Elisei, Ezechiae et Isaiae.
Cap. XLIX. Laus Josiae, Jeremie, Ezechielis, duodecim minorum prophetarum, Zorobabel, Nehemie, Joseph, Seth, Sem et Adam.
Cap. L. Laus Simonis pontificis.

Cap. LI. Oratio Jesu, filii Sirach, quâ primò Deum laudat, eique pro liberatione ex gravibus malis gratias agit; secundò, v. 18, docet se oratione et studio adeptum sapientiam; tertio, v. 51, ad eam omnes hortatur et invitât.

Hæc summariè, præcipua duntaxat capitum argumenta assignanda, pertrinxit; multa enim alia sparsim hic liber pertractat, quae suis locis indicabo, adcoque omne cujuslibet virtutis officium particulatim percenset, quae ipsis propria est dos et laus, quâ caeteros omnes S. Script. libros antecellit, ideòque *παράδεισος* dicitur, quasi omnis virtutis receptaculum, cujus tanta est claritas, ut ipse sibi sit commentator, ait Rabanus. Cunctas enim moralis doctrinae partes absolutissimè tradit: ethicam, oeconomicam, politicam. Nam major pars ad ethicam, minor ad oeconomicam, non minima ad politicam spectat. Scopus enim et finis Jesu scribendi hujus libri fuit, ut ait Siracides in Prologo, instruere eos, qui volunt animum intendere, et discere quemadmodum oportet instituire mores, quæ secundum legem Domini proposuerint vitam agere. Quare christiani omnes, virtutis et perfectionis avidi, avidè hunc librum volvant, legant et relegant, uti nonnullos presules fecisse et facere scio, qui proinde hunc librum, quocumque proficiantur, secum, quasi domesticum viæ et vitæ ducem, circumferunt, de eo suis dicentes illud, quod S. Cyprian. assidue lectitans Tertullianum, eum possens dicebat: *Da magistrum*. Hoc est quod ait Rabanus lib. 5 de Universo cap. 5: «Ecclesiasticus morum penè omnium disciplinam, et sanctæ religionis conversationem affatim et copiosè descripsit.»

CAPUT V.

Methodus.

Methodus nostrî Siracidis est, sapientiae practicæ et singularum virtutum præcepta tradere per breves gnomas et sententias prudentium et sapientum; ita tamen ut singulis saepe longius insistat, multaue earum, æquè ac vitiorum contrarium, officia et actus percensat. Quâ in re miscet similitudines, adagia, ænigmata, parabolas, quibus sua oratione